

УХВАЛЕНО
Рішенням Вченої ради
ПЗВО МКУ ім.П.Орлика
Протокол № 3 від 28.10.2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом ректора
ПЗВО МКУ ім.П.Орлика
від 02.11.2020 р. № 83

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
У ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА»**

Миколаїв-2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання у ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (далі – Положення) регламентує організацію навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, а також формування у ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (далі – Університет) інтегрованого освітнього середовища шляхом упровадження комплексу заходів, що забезпечуть повноцінне залучення здобувачів з особливими освітніми потребами до освітнього процесу для здобуття ними вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів, Саламанської декларації, Індексу інклюзії та ін.

1.3. Університет надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. **Інклюзія** – процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Університеті, або особлива система навчання, яка передбачає індивідуальний підхід до студентів усіх нозологій, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. **Інклюзивне навчання** – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. **Здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами** – особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в закладах вищої

освіти і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на вищу освіту.

1.4.4. **Інклюзивне освітнє середовище**– простір Університету, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому здобувачі з особливими освітніми потребами можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.4.5. **Інклюзивна група**– академічна група, сформована з числа здобувачів з особливими освітніми потребами.

1.4.6. **Змішана група**– академічна група, у якій здобувачі з особливими освітніми потребами навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.4.7. **Супровід**– система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізація проблем у навчанні для здобувачів з особливими освітніми потребами. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу у здійсненні процедури вступу, подальшого навчання в Університеті, а також передбачає підтримку зв'язків із випускниками та моніторинг їхнього працевлаштування. Забезпечення супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, але без надання переваг.

2. ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ

Створення умов для здобуття здобувачами з особливими освітніми потребами якісної освіти в Університеті відбувається завдяки:

- розвитку матеріально-технічної бази Університету з урахуванням потреб здобувачів з особливими освітніми потребами;
- забезпеченню здобувачів з особливими освітніми потребами належним супроводом на всіх етапах отримання освітніх послуг в Університеті;
- організації освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формуванню недискримінаційного ставлення спільноти Університету до здобувачів з особливими освітніми потребами.

2.1. Матеріально-технічна база Університету

2.1.1. Для комфортного навчання в Університеті здобувачі з особливими освітніми потребами мають право використовувати індивідуальні технічні засоби.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу здобувачів з особливими освітніми потребами може використовуватись платформа дистанційного навчання MOODLE, що містить комплект навчально-методичних матеріалів за освітніми компонентами освітніх програм.

2.1.3. Для здобувачів з особливими освітніми потребами із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом.

Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Університету поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Університету та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого спорудження пандусів (навчальні корпуси № 1 та № 2), усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між партами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів, тощо.

2.1.4. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Університету для потреб здобувачів з особливими освітніми потребами, здійснюється їх розумне пристосування.

2.1.5. Для організації самостійної роботи здобувачів з особливими освітніми потребами бібліотекою Університету надається доступ до електронної бібліотеки та електронних копій навчально-методичного забезпечення.

2.2. Організація супроводу здобувачів

2.2.1. Супровід здобувачів з особливими освітніми потребами в Університеті реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб різних нозологій, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально-психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію здобувачів з особливими освітніми потребами в університетське середовище, потреби у фізичній реабілітації та ін.

2.2.2. Супровід здобувачів з особливими освітніми потребами здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, медико-реабілітаційний, фізкультурно-спортивний, соціальний та професійна адаптація. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення здобувачів з особливими освітніми потребами до Університету.

2.2.4. *Технічний супровід* полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження здобувачів з особливими освітніми потребами і забезпечувати їм доступ до якісної вищої освіти. Технічний супровід здійснюється кафедрами, за освітніми програмами яких навчаються здобувачі з особливими освітніми потребами, за консультативної підтримки волонтерами з числа академічної спільноти Університету.

2.2.5. *Педагогічний супровід* полягає у оптимізації викладання навчального матеріалу здобувачів з особливими освітніми потребами у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних педагогічних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається

індивідуальний супровід здобувачів з особливими освітніми потребами з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніми компонентами.

Такий вид супроводу здійснюють кафедри, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів. Для здобувачів з особливими освітніми потребами із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та інші).

2.2.6. *Психологічний супровід* полягає у з'ясуванні психологічних особливостей здобувачів з особливими освітніми потребами, збереженні та зміцненні їхнього психологічного здоров'я та передбачає:

- надання психологічної допомоги здобувачам з особливими освітніми потребами у процесі їх адаптації до умов провадження освітнього процесу в Університеті;
- підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу;
- проєктування і соціально-психологічну корекцію розвитку здобувачів з особливими освітніми потребами здійснює у межах своїх компетенцій Психологічна служба Університету.

2.2.7. *Соціальний супровід* полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації здобувачів з особливими освітніми потребами, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції здобувачів з особливими освітніми потребами, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється відділом виховної роботи Університету та Студентським секретаріатом і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до здобувачів з особливими освітніми потребами у освітньому просторі Університету;
- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

2.2.8. *Медико-реабілітаційний супровід* полягає у комплексі заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я здобувачів з особливими освітніми потребами. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична та реабілітаційно-відновлювальна підтримка. Медико-реабілітаційний супровід здійснюється фахівцями медичної служби Університету та фахівцями

медичного центру «ReaMed» та у рамках взаємодії Університету з медичними закладами.

З метою створення належних умов для забезпечення психолого- та медико-реабілітаційного супроводу в Університеті виділяються приміщення для надання консультацій психологом, медичного обслуговування; зали для занять з лікувальної фізкультури тощо.

2.2.9. *Фізкультурно-спортивний супровід* полягає у заохоченні здобувачів з особливими освітніми потребами до активних занять фізичною культурою та окремими видами спорту, участі у змаганнях різного рівня та параолімпійському русі, має на меті зміцнення мотивації до здорового способу життя та передбачає поліпшення психофізичного стану здобувачів з особливими освітніми потребами і підвищення їх інтелектуальної працездатності. Супровід здійснюється викладачами медико-соціономічного факультету спільно з фахівцями медичного центру «ReaMed».

2.2.10. *Професійна адаптація* полягає у забезпеченні здобувачів з особливими освітніми потребами додатковими можливостями в межах фахової підготовки через їхнє залучення до роботи у Науковому товаристві здобувачів вищої освіти і молодих учених, наукових кафедральних гуртках, надання допомоги у працевлаштуванні. Цей супровід, за координації відділу виховної роботи здійснюють випускові кафедри.

3. ГРУПА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Університеті створюється Комісія психолого-педагогічного супроводу (далі –Комісія). Комісія є організаційно-консультативним органом адміністрації і створюється наказом ректора університету з метою упорядкування та ефективної організації психолого-педагогічного супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами.

Комісію очолює начальник відділу виховної роботи. До складу Комісії залучаються працівники Університету, представники адміністрації Університету та фахівці за напрямками супроводу, зазначені у пункті 2.2.

3.2. Комісія, співпрацюючи із структурними підрозділами Університету виконує завдання:

- організації інклюзивного навчання та забезпечення навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами;
- через відповідальних за психолого-педагогічний супровід факультету, які призначаються розпорядженням декана факультету з числа працівників відповідного підрозділу, надає представникам випускових кафедр консультативну підтримку щодо розробки індивідуального навчального плану здобувача з особливими освітніми потребами та методичну допомогу науково-педагогічним працівникам Університету (далі – НПП) щодо організації освітнього процесу здобувачів з особливими освітніми потребами;

- проводить моніторинг виконання здобувачами з особливими освітніми потребами індивідуального навчального плану, обґрунтовано рекомендує зміни до нього з урахуванням потреб здобувачів з особливими освітніми потребами;
- організовує підготовку (підвищення кваліфікації) працівників Університету, соціальних працівників та волонтерів для роботи зі здобувачами з особливими освітніми потребами шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів тощо;
- проводить інформаційно-просвітницьку діяльність з формування толерантного ставлення до здобувачів з особливими освітніми потребами;
- співпрацює із медичними установами, закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями з метою провадження діяльності, спрямованої на здійснення супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами;
- координує роботу заступників деканів та кураторів академічних груп та НПП, пов'язаних із організацією та провадженням інклюзивного навчання;
- забезпечує надання психологічної підтримки здобувачів з особливими освітніми потребами.

3.3. Керівник Комісії безпосередньо підзвітний у своїй діяльності першому проректорові Університету та виконує такі функції:

- веде статистичний облік здобувачів з особливими освітніми потребами;
- організовує та забезпечує роботу Комісії;
- розробляє стратегію взаємодії Комісії зі здобувачами з особливими освітніми потребами та структурними підрозділами і координує таку взаємодію;
- організовує співпрацю Комісії з волонтерами у контексті супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами;
- забезпечує інформаційний супровід НПП щодо організації занять та позааудиторної взаємодії зі здобувачами з особливими освітніми потребами;
- забезпечує надання співробітниками відділу виховної роботи консультативної підтримки представникам структурних підрозділів Університету та волонтерам, що працюють зі здобувачами з особливими освітніми потребами;
- організовує заходи, спрямовані на формування у представників академічної спільноти Університету недискримінаційного і толерантного ставлення до здобувачів з особливими освітніми потребами;
- організовує взаємодію Університету з медичними закладами та закладами соціального захисту населення, громадськими об'єднаннями.

3.4. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід здобувачів з особливими освітніми потребами факультету (у разі наявності таких здобувачів з особливими освітніми потребами у контингенті), призначаються розпорядженням декана факультету з числа працівників відповідного підрозділу. Відповідальні за психолого-педагогічний супровід здобувачів з

особливими освітніми потребами факультету можуть бути залучені до роботи у Комісії, у тому числі в якості її членів.

3.5. Індивідуальний навчальний план здобувачів з особливими освітніми потребами розробляється згідно чинних вимог за консультування з Комісією Університету. При цьому, обов'язковим є урахування рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача з особливими освітніми потребами (за наявності).

3.6. Супровід здобувача з особливими освітніми потребами в Університеті можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. ІНКЛЮЗИВНІ ТА ЗМІШАНІ ГРУПИ

4.1. Здобувачі з особливими освітніми потребами навчаються в Університеті переважно у змішаних групах.

4.2. Інклюзивна група може створюватися в Університеті в окремо обґрунтованих випадках на підставі письмових звернень здобувачів з особливими освітніми потребами або їхніх батьків (інших законних представників), а також індивідуальної програми реабілітації осіб з інвалідністю (за наявності), іншої документації, що підтверджує наявність у таких осіб особливих освітніх потреб.

4.3. Утворення інклюзивної групи в Університеті та припинення її діяльності здійснюється у встановленому порядку згідно нормативних вимог до граничної чисельності здобувачів вищої освіти в одній групі, а також виходячи з індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності здобувачів з особливими освітніми потребами, спеціальності, пристосованості аудиторій тощо.

5. ФІНАНСУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

5.1. Університет надає освітні послуги здобувачам з особливими освітніми потребами за рахунок коштів фізичної особи або фонду інвалідів, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

6.1. Положення набуває чинності з дати його затвердження наказом ректора.

6.2. Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради та затверджуються наказом ректора Університету.